

«f1»
«f3»
«f4»
«f5» «f6»

KLAGE FRA NOAH - FELLINGSTILLATELSE PÅ HJORT

Innstilling til vedtak:

Viltnemnda i Søndre Land viser til saksutredningen og støtter den. Siden klagen bare delvis er imøtekommet oversendes den Statsforvalteren i Innlandet for endelig behandling.

Bakgrunn:

Søndre Land kommune har mottatt klage fra NOAH datert 4.2.2021 på vedtak om å gi fellingstillatelse på hjort som gjør skade. Klagen ble sendt til klageinstansen som er Statsforvalteren i Innlandet. Kommunen fikk tilsendt klagen fra Statsforvalteren, datert 24.2.

Bakgrunnen for klagen er at Viltnemnda 19.1.2021 etter søknad fra Søndre Land Viltlag fattet vedtak om tillatelse til felling av hjort innenfor jaktsone 1 i laget. Fellingstillatelsen omfattet ett eller flere dyr og gyldighetsperioden ble satt fra 19.1 til 19.2.2021.

Vedtaket ble referert i NRK – Innlandet og medførte i første omgang at Fylkeskommunen i Innlandet ved viltforvalter Arne Magnus Hekne tok kontakt med kommunen og stilte spørsmålsteget ved om kommunen hadde tolket bestemmelsen i § 18 for vidt, det være seg fellingsperiodens lengde, antall dyr og geografisk omfang. Etter denne henvendelsen fattet Viltnemnda nytt vedtak 28.1 som innebar en geografisk innsnevring/presisering av fellingsområdet og en kortere gyldighetsperiode, dvs. fram 7.2.21.

Vedtaket ble fattet med hjemmel i lov om naturens mangfold, § 18 1. ledd bokstav b, dvs. «for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom». I endringsvedtaket ble det også vist til nml. § 18 siste ledd.

Vedtaket 28.1 lød i sin helhet:

«Med hjemmel i lov om forvaltning av naturens mangfold, Lov 2009-06-19 nr 100 § 18 første ledd bokstav b og gjeldende delegeringsbestemmelser, jf. også siste ledd gir Viltnemnda tillatelse til felling av hjort på eiendommer innenfor jaktsone 1 i Søndre Land Viltlag. Tillatelsen er avgrenset til den delen av jaktsonen som ligger mellom Lausgardsvegen og fv. 34, ca. 4 500 daa. Betingelser for tillatelsen er:

- Fellingstillatelsen omfatter ett eller flere dyr og gjelder fra 19.1 og fram til 7.2.2021. Situasjonen med hensyn til skadebilde, bestand og uttak skal evalueres ved tillatelsens utløp for å ta stilling til behov for eventuell forlengelse.
- Tillatelsen omfatter eiendommer innenfor sone 1 og er begrunnet i å forhindre skader på skog og rundballer.
- Kenneth Bekkelien, jaktleder i sone 1 fungerer som jaktleder og koordinator for skadefellingene. Jaktleder skal forsikre seg om at de som forestår fellingene skal ha avlagt godkjent skyteprøve på storvilt og ha betalt jegeravgift for inneværende jaktår.
- Viltlaget bes om å orientere grunneierne innenfor jaktsonen om kommunens vedtak og å oppfordre dem til å dokumentere skader, angi posisjon av beitende hjort, eventuelt selv også å delta i fellingsforsøkene, slik at jakta blir effektiv og foregår der konsentrasjonen av hjort og skader er størst.
- Det skal søkes unngått at fjorårskalv går igjen alene.
- Det betales off. fellingsavgift for felte dyr: kr 430,- for voksent dyr og kr 261 for kalv. Fellingsavgiften faktureres fellingsleder som selv tar hånd om felt hjort slik han finner det mest hensiktsmessig.
- Kommunen skal ha fortløpende orientering om gjennomførte fellinger.
- Søndre Land Viltlag anmodes om å etablere virkemidler for mer effektiv hjortejakt innenfor ordinær jakttid.

Samtidig oppheves vedtak av 19.1.2021.»

Ved utløpet av fellingsperioden rapporterte jaktleder at det var felt 6 hjort fordelt på 4 bukker, 1 hind og 1 kalv. Det ble drevet posteringsjakt på to steder og rapportert om mange dyr også fellingstillatelsens utløp. Det ble ikke gitt forlengelse av skadefellingsperioden.

Klagens innhold:

Klagen inneholder to hovedpunkter:

1. *Enhver skade kan ikke begrunne skadefelling, jf. nml. § 18 fjerde ledd.*
Det vises til at vedtaket er begrunnet i naturmangfoldlovens § 18 første ledd og § 18 fjerde ledd.
Det påpekes at kommunen ikke har foretatt befarings og ikke har dokumentert det konkrete skadeomfanget eller hvorvidt skaden utgjør skade av betydning som kan betinge skadefelling. Det vises her til Viltforskriften § 3-3 første ledd bokstav a som oppstiller vilkår for skadefelling: «skaden er eller kan bli av vesentlig betydning».
2. *Vedtaket oppfyller ikke vilkåret om at andre forebyggende tiltak må være utprøvd, jf. nml § 18 andre ledd.*
Det vises til at det ikke fremgår av kommunens vedtak at det har vært forsøkt andre forebyggende tiltak ift. rundballer, klageren mener derfor at vilkåret i § 18 andre ledd ikke er oppfylt.
Det pekes på en rekke ulike, konkrete tiltak som nyttes andre steder for å avverge slike skader. Det kan være bygging av silo, innendørs lagring, sikkert gjerde rundt gården eller stedet der rundballene er lagret. Det nevnes også luktstoffer.
Noen kommuner dekker deler av gjerdekostnader.

NOAH viser videre til dyrevelferdsloven § 15 som fastsetter plikt til å iverksette nødvendige tiltak for å redusere fare for unødige påkjenninger og belastninger hos dyr

når det oppføres bygninger, gjerder ol. Med henvisning til § 15 påpeker NOAH at hjorten kan skades dersom den får i seg plast, det vises også til Landbrukskontoret i Lærdal som har hatt dette til vurdering.

Klageren mener at skadefelling ikke vil begrense skadesituasjonen siden det antakelig vil komme inn nye dyr i området. Skadefelling er ikke hensiktsmessig for å forebygge skade på rundballer. Det finnes andre løsninger som er mer tilfredsstillende.

NOAH mener oppsummert at vedtaket ikke oppfyller lovens krav til skadefelling, skadevilkåret er ikke oppfylt verken for skade på rundballer eller skog, og det har ikke vært forsøkt andre tiltak ift. skade på rundballer. De ber om at klagen tas til følge, at den igangsatte skadefelling stanses umiddelbart og at det ikke gis forlengelse av tillatelsen.

Behandling av klagen:

Etter forvaltningsloven § 33 skal kommunen som underinstans bl. a ta stilling til klagen, herunder vurdere om vilkårene for å behandle klagen er oppfylt. Hvis kommunen ikke finner grunnlag for å ta klagen helt eller delvis til følge skal klagesaken oversendes Statsforvalteren som klageinstans.

Fellingene av hjort er allerede gjennomført i tråd med Viltnemndas vedtak slik at klagen ikke får innvirkning på vedtakets gjennomføring. Derimot kan klagebehandlingen få betydning for kommunens framtidige håndtering av slike saker.

Klagemotpartens syn på saken:

Etter § 33 skal også Søndre Land Viltlag som klagemotpart varsles og gis en frist til å uttale seg til klagen. Kommunen har mottatt kommentar fra Viltlaget, datert 9.3.

De skriver at sone 1 ble innvilget hjortejakt før og etter elgjakta ved 4 forskjellige jaktledere (og jaktområder). Arealene var fordelt på mange forskjellige eiendommer og gjør det vanskelig å få til effektiv jakt. Viltlaget ønsket å slippe til flere hjortelag for å beskatte stammen da hjorten forvolder skade på skog og avling på åker og eng, men dette viste seg vanskelig å få til.

På etterjulsvinteren samlet det seg flokker med hjort i området som forvoldte skader på rundballer og skog, og på bakgrunn av henvendelser fra berørte ble det fra viltlagets side opplyst at de kunne ta kontakt med den kommunale viltforvaltningen for å høre om det var mulig å ta ut slike dyr som gjør skade. Den 17.1 ble det sendt epost til kommunen om skadefellingstillatelse til kommunen.

Søndre Land Viltlag mener viltforvaltningen i Søndre Land kommune har lagt til rette for at de oppstøtte problemene med skade forårsaket av en stor lokal hjortestamme kunne bli mindre ved å beskatte stammen i denne perioden.

Vurdering av klagen:

Klagen er datert 04.2.21. Fristen for å fremsette klage er 30 dager. Kommunen finner da at klagefristen er overholdt. Viltnemndas vedtak berører NOAH's interesseområde som nasjonal organisasjon for dyrs rettigheter og det antas at organisasjonen har rettslig klageadgang.

Til punkt 1:

NOAH mener at kommunen ikke har dokumentert at skaden er vesentlig eller kan bli av vesentlig betydning. Det er heller ikke foretatt befarings. Det vises til viltforskriften § 3-3, der følgende vilkår må være oppfylt dersom fellingstillatelse kan gis:

- a. Skaden er eller kan bli av vesentlig økonomisk betydning.
- b. Skadeforebyggende tiltak er i rimelig utstrekning forsøkt, vurdert ut fra hvilke verdier som skal beskyttes og kostnadene ved alternative tiltak.
- c. Uttaket rettes mot skadegjørende individ.
- d. Uttaket er egnet til å stanse eller vesentlig begrense skadesituasjonen.
- e. Uttaket ikke truer bestandens overlevelse.

I kommunens saksfremstilling til fellingsvedtaket 19.1 ble det gjort rede for at veksten i hjortestammen har vært vesentlig større enn kommunens målsetting for størrelsen og veksten i stammen. Det ble videre vist til erfaringer fra tidligere vintre at det lett oppstår beiteskader i dette området som synes å være et «hot spot område» for hjort i kommunen. Gjennom mange år har grunneiere rapportert om stort innslag av særlig beiteskader på tynnbarken på gran i H.kl 3 og 4. Kommunens skogbruks- og viltansvarlig har deltatt på flere befaringer og er også godt kjent med skadebildet. Det er ikke foretatt noen taksering av skadeomfanget, men det skulle heller ikke være nødvendig for kunne å fastslå at omfanget er vesentlig, og har store økonomiske konsekvenser ved at rotstokken på skadde trær råteinfiseres og får sterkt redusert verdi. En del skadde trær får dessuten så vidt omfattende barkskader at de tørker og dør.

Det ble gjennomført befarings i området med leder av Viltnemnda, to deltakende jegere og skogbrukssjef 25.2. Som tidligere ble det observert mange gamle skader etter barkgnaging, men få ferske gnag.

Kommunen er kjent med at Faun naturforvaltning AS har utarbeidet en rapport R 29 2019 «Forebygging av barkgnagskader på gran i Sørøst Norge». Det er også utarbeidet en kortrapport R 32 2019 som vedlegges klagesaken.

Parameterne som har betydning for risiko for skader er gjenkjennelig og passer svært godt med situasjonen i skadeområdet nord for Hov.

Faun konkluderte i sin rapport at barkgnaging på gran er et begrenset problem på regionalt nivå, men at skadeomfanget lokalt kan være betydelig. Av faktorer som påvirker og øker skadeomfanget er omfanget av fulldyrket mark i nærheten, moderat avstand til dyrket mark og foring, skogens økende alder, økende bonitet og tetthet, samt eksposisjon der sørøstlig eller sørvestlig beliggenhet fører til mer skader. Derimot synes avstand til «menneskelig forstyrrelse» å ha mindre betydning.

Tap i nåverdi ble beregnet opp til ca. kr 2.000,- pr daa.

Rapportens foreslåtte tiltak:

Avstandsregulering og tidlig tynning, alternativt treslagsskifte eller etablering av blandingsbestand i konfliktfylte områder, er anbefalt som aktuelle skogskjøtselstiltak for å forbygge barkgnagskader. For særlige verdifulle bestand kan også inngjerding være et skadereduserende alternativ.

Uttak av hjort gjennom jakt kan redusere fremtidige barkgnagskader. Kommunene

oppfordres til å fastsettes klare og etterprøvbare mål for forvaltning av hjort, der det tas stilling til hvilket omfang av skogskader som kan tolereres.

Avslutningsvis skriver Faun at man sett i lys av en hjortebestand i vekst, må en forvente at utfordringene med hjort og skogskader vil øke i årene som kommer. Supplerende takster vil gjøre det mulig å følge utviklingen i skadeomfang i årene som kommer.

Selv om det på sikt kan være aktuelt å gjennomføre tiltak som avstandsregulering, tidlig tynning, treslagsskifte og etablering av blandingsbestand står det i dag store skogressurser i området hvor handlingsrommet er mindre og hvor utfordringen er å overholde skogen mest mulig skadefri frem til den skal avvirkes. I praksis gjenstår da bestandsregulerende tiltak gjennom avskyting som mest realistisk.

I Søndre Land generelt og i dette området nord for Hov spesielt er det utfordringer med en sterkt voksende hjortebestand. I Søndre Land Viltlag som dette området er en del av ble det tildelt 26 hjort, men bare felt 6 – og altså ett dyr i sone 1.

Et mål i hjorteviltforvaltningen er å ta ut et tilstrekkelig antall dyr under ordinær jakt og på denne måten drive en balansert forvaltning der hovedfokus egentlig er å forvalte beitegrunnlaget på en bærekraftig måte. Det har vi i stor grad lyktes med i elgforvaltningen. Forvaltning av hjort er derimot nokså nytt for kommune, jaktrettshavere og jegere, og vi erfarer at vi ligger på etterskudd i forvaltningen. Det handler om organisering, kunnskap og erfaring i forvaltning og utøvelse av praktisk hjortejakt.

Innenfor det aktuelle skadefellingsområdet – elgjaktsone 1 i Søndre Land Viltlag har grunneierlaget tillatt mindre eiendommer å forvalte disse selv i forhold til hjort. Det betyr at jaktsonene spesielt i dette området er små og fragmenterte, derav også fjorårets resultat. Foranledningen til kommunens fellingsvedtak var at enkeltgrunneiere kontaktet kommunen i januar for å be om fellingstillatelser. Kommunen og Viltnemnda valgte da å ikke etterkomme disse søknadene, men heller knytte fellingstillatelsen til hele sone 1 etter søknad fra Søndre Land Viltlag, og ved endringsvedtaket innsnevret til del av sone 1, ca. 4 500 daa. Det ble som tidligere skrevet postert ved to ulike poster.

Fellingslaget tok selv hånd om viltet og videresolgte dette som kompensasjon for nedlagt arbeid. Hensikten med kommunens vedtak var i tillegg til å redusere skadepotensialet, også å tilkjenne at en organisering som innebærer fragmentering av jaktsone 1 ikke er i tråd med en formålstjenlig viltforvaltning. Samtidig innebærer vedtaket at grunneierlaget går glipp av inntekter.

Fellingstillatelsen ble gitt 19. januar og løp fram til 7.2 (etter endringsvedtaket). Tatt i betraktning at det er innført vinterjakt (januar) i nabokommunen Sør Aurdal som en del av Nord fjella-regionen for å redusere hjorteviltbestanden i forhold CWD burde ikke vår «vinterjakt» være veldig kontroversiell. Tvert imot burde slik jakt tillates fordi det gir forvaltningen anledning til i større grad å ta ut hjortevilt i vinterområdene der de gjør skade.

Innenfor gjeldende regelverk antas det at kommunen alternativt kunne fattet vedtak etter nml. § 18 3. ledd: *«myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom.»*

Første ledd, bokstav b nevner eksplisitt bl. a. hensynet til å avverge skader på skog.

Kommunen er interessert i å høre Statsforvalterens syn på anvendelsen av bestemmelsen som alternativ i herværende sak.

Til Punkt 2

NOAH mener vedtaket ikke oppfyller vilkåret om at andre forebyggende tiltak må være utprøvd, jf. nml. § 18 andre ledd.

Det er forebyggende tiltak i forhold til rundballer fremfor skadefelling klageren etterlyser.

Viltnemnda har år om annet gitt fellingstillatelse på hjort som river opp og beiter på rundballer. Skadebildet består gjerne av at en stor andel av rundballene er ødelagt ved at plasten er tatt hull på, mens det bare er en liten andel av rundballene som faktisk blir benyttet som fôr.

Den geografiske utbredelsen av disse skadene vurderes å sammenfalle i stort med beitetrykket forårsaket av hjortevilt. Det gjelder store deler av området mellom Hov og Odnas langs Randsfjorden, men også lokalt andre steder i kommunen – f.eks. i et mindre avgrenset område sør for Lomsdalen på vestsida av kommunen. I disse områdene er samtidig tettheten av hjort høy. I noen grad kan store ansamlinger og tettheten av hjort kanskje nettopp skyldes at rundballelagringen tiltrekker mange dyr, men samtidig går de fleste områdene det lagres rundballer fri for ødeleggelse og beiting. I stort er hovedinntrykket at høy hjortetetthet i et område er hovedårsak til skader på rundballer i det samme området.

Flere av tiltakene som NOAH skisserer i forhold til å avverge skader på rundballer vurderes å være formålstjenlige. Kommunen bør i fremtiden foreta mer konkrete vurderinger i hvert enkel sak og i større grad legge vekt på i hvilken grad forebyggende tiltak har vært forsøkt før eventuell tillatelse til skadefelling gis. I områder med mye hjort der det erfaringsmessig oppstår skader bør f.eks. rundballer lagres nær tun og bebyggelse slik at man kan ha bedre tilsyn dem og lettere gjennomføre skadebegrensende tiltak.

Oppsummering

Fellingsvedtaket 19.1 ble begrunnet med erfaring fra tidligere vintre med skadebeiting på rundballer, barkgnaging og beiting på ungskog. Saksutredningen ovenfor gjør nærmere rede for dette og dokumenterer at skadene på skog er vesentlige i området, og dessuten at potensialet for ytterligere skader er stort. Dette er et av vilkårene som må foreligge for å tillate uttak av hjortevilt etter nml. § 18 fjerde ledd. Klagen tas etter dette ikke til følge for klagens punkt 1.

Saksutredningen anerkjenner klagers påstand om at det er en mangel ved vedtaket relatert til rundballer at det ikke er vurdert skadeforebyggende tiltak som alternativ til skadefelling. Klagens punkt 2 tas da til følge.

Gudbrand Engelen
Leder av Viltnemnda

Einar Struksnæs
Skogbrukssjef

Etter våre rutiner er dette dokumentet godkjent og sendt uten underskrift

Vedlegg: KOMMENTAR FRA SØNDRE LAND VILTLAG ANG. SKADEFELLING
VIDERESENDING AV KLAGE FRA STATSFORVALTEREN I INNLANDET
KLAGE PÅ FELLINGSTILLATELSE PÅ HJORT - NOAH
ENDRINGSVEDTAK - FELLINGSTILLATELSE PÅ HJORT SOM GJØR SKADE - S. LAND VILTLAG
FELLINGSTILLATELSE PÅ HJORT SOM GJØR SKADE – S. LAND VILTLAG JAKTSONE 1
SØKNAD OM FELLING AV HJORT SOM GJØR SKADE INNENFOR JAKTSONE 1 - SØNDRE
LAND VILTLAG
FELTE HJORT I SØNDRE LAND 2002-2019
FOREBYGGING AV BARKGNAGSKADER PÅ GRAN I SØRØST NORGE – FAUN

Kopi: